

АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ПРОЯВІВ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ
ANALYSIS OF UNFAIR COMPETITION PRACTICE

Відомий економіст, лауреат Нобелівської премії Ф. Хайєк зазначив, що суспільства, які спираються на конкуренцію, успішніше за інших досягають своїх цілей. Якщо для ринку характерна значна кількість покупців і продавців, кожен з яких на даному ринку функціонує юридично незалежно, відсутні бар'єри входу на ринок та виходу з нього і відсутні суб'єкти господарювання, що мають достатньо економічної сили, щоб чинити вплив на рівень цін на ринку, то взаємозв'язки між суб'єктами господарювання на такому ринку є зв'язками конкуренції [3]. Слід зазначити, що як і кожне глобальне явище конкуренція має як позитивні, так і негативні прояви. Мінливість ринкового середовища, що притаманна сучасному ринку, посилення конкурентної боротьби призводить не лише до банкрутства нестійких суб'єктів господарювання, які виявились неспроможними протидіяти конкурентам, а й до виникнення практик, що мають ознаки порушення звичаїв ведення бізнесу. За твердженням фахівців, найгострішими проблемами розвитку конкуренції на ринках з конкурентною структурою, є нерівність умов конкуренції внаслідок порушень деякими суб'єктами господарювання конкурентного законодавства. Вона проявляється під впливом інституційних обмежень, «тінізації» економіки та недобросовісної конкуренції. При кваліфікації певної дії як акта недобросовісної конкуренції проводиться оцінювання поведінки суб'єкта господарювання вимогам добросовісності. Добросовісність має оцінюватися в кожному конкретному випадку на основі аналізу поведінки суб'єкта господарювання щодо конкурентів, інших учасників ринку та держави. В Україні, згідно чинного законодавства, визначено 15 складів порушень, які кваліфікуються як недобросовісна конкуренція. Найпоширенішими з-поміж них протягом останнього періоду правозастосовної практики АМКУ є, як вже відмічалось, поширення інформації, що вводить в оману та неправомірне використання позначень. Рідше зустрічаються порушення, які кваліфікуються як дискредитація та схилення до бойкоту. І на сьогоднішній день не зафіксованого жодного випадку таких порушень, як, наприклад, підкуп працівника, посадової особи постачальника чи покупця (замовника).

Прикладом спору щодо недобросовісної конкуренції, може бути судова справа (2019 р.) щодо поширення неправдивих відомостей шляхом розміщення на вебсайті в мережі Інтернет – лікер «O'DAILYS Original» було названо «Ірландським лікером», хоча зазначений продукт жодним чином не стосується Ірландії. На контретикетці даного лікеру було зазначено, що до його складу входить аромат «Ірландський», порушник не зміг надати жодних підтверджуючих документів про приналежність аромату до Ірландії. Також мали місце й інші порушення, на етикетках лікерів «O'DAILYS» було розміщено позначення «Chocolate», «Hazelnut» і «Coffee» у найменуваннях лікерів «O'DAILYS Chocolate», «O'DAILYS Hazelnut» та «O'DAILYS Coffee», за відсутності у складі лікеру відповідних компонентів, що могло ввести в оману споживачів та вплинути на їх наміри щодо придбання даного продукту. Іншим прикладом судової практики щодо НК є неправомірні дії підприємства з розміщення на своєму сайті та на упаковці молочних продуктів власного виробництва неправдивих відомостей про територію походження сировини продукту (інформація подана наступного змісту: «з чистих Карпат» у комбінації з написом «Родом з Карпат, де природа є екологічно чистою, а корівки дають особливо корисне та багате на смак молоко»). Встановлено, що близько 20% сировини для даної продукції виготовляється у Львівській області, а решта надходить з інших областей, що не належать до карпатського

регіону. Реєстрація знака для товарів і послуг не дає господарюючому суб'єкту права поширювати інформацію, що може ввести в оману споживачів [4]. Іншим прикладом прояву НК є розглянута АМКУ справа № 127-26.4/29-20 щодо дії ТзОВ «Науково-виробнича компанія «Екофарм» (основний вид діяльності товариства – виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів), щодо повідомлення неправдивих відомостей на вебсайтах у мережі Інтернет про лікарський засіб «Протефлазид», зокрема в інформації зазначено, що даний призначений для лікування та/або профілактики COVID-19, викликаного корона вірусом SARS-CoV-2, без належного обґрунтування відповідно до чинного законодавства, зокрема без наявності офіційних рекомендацій Міністерства охорони здоров'я України щодо його застосування, визнано порушенням законодавства про захист від недобросовісної конкуренції [1]. Ще одним прикладом НК є справа, розглянута АМКУ, розгляду підлягали дії ТзОВ «Пілот Україна» визнані порушенням законодавства по захист від НК, передбаченої ст. 4 відповідного ЗУ, у вигляді неправомірного використання без дозволу (згоди) ТзОВ «Пілот» позначення пілот у комерційному (фірмовому) найменуванні ТзОВ «Пілот-України» та позначення (логотипа), схожих на позначення «Пілот» у комерційному (фірмовому) найменуванні ТзОВ «Пілот і позначення (логотипа) «Пілот», яке ТзОВ «Пілот» почало використовувати раніше, що може призвести до змішування з діяльністю ТзОВ.

З розвитком ринкових відносин дедалі частіше до застосування недобросовісних методів конкурентної боротьби вдаються СГ, що діють в інтересах інших учасників ринку. Відсутність конкурентного зв'язку між особою чиї права порушено недобросовісними діями в сфері конкуренції і правопорушником, у багатьох випадках дає можливість порушнику уникнути відповідальності. Доволі часто такі протиправні дії є результатом маркетингових стратегій суб'єктів господарювання щодо просування продукту на ринку, таких як маркетинг-плейсмент та ембуш-маркетинг. Впровадження таких маркетингових стратегій зазвичай пов'язано із динамічно зростаючим впливом PR-технологій на розвиток комерційних зв'язків та торгівлі і надає можливість отримати комерційний зиск з мінімальними витратами власних виробничих, фінансових та інтелектуальних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Про порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції та накладення штрафу: Рішення АМКУ від 10 липня 2020 р. № 430-р. URL: <https://amcu.gov.ua/npas/pro-porushennya-zakonodavstva-pro-zahist-vid-nedobrosovisnoyi-konkurenciyi-ta-nakladennya-shtrafu-5>
2. Про порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції та накладення штрафу: Рішення АМКУ від 01 грудня 2022 р. № 281-р. URL: <https://amcu.gov.ua/npas/pro-porushennya-zakonodavstva-pro-zahist-vid-nedobrosovisnoyi-konkurenciyi-ta-nakladennya-shtrafu-37>
3. Благородумова О.А. Прояв недобросовісної конкуренції в сфері торгівлі. *Ефективна економіка*. 2016. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5027>
4. Дикунський І., Дронов І. Недобросовісна конкуренція: як розпізнати порушення? *Юридична газета online*. 2020. № 12 (718). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/nedobrosovisna-konkurenciya-yak-rozpiznati-porushennya.html>
5. Краузе О., Піняк І., Зяйлик М. Нормативно-правове регулювання рекламної діяльності: охорона авторського права. *Галицький економічний вісник*. 2024. Том 88. № 3. С. 41-49. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/index.php?art=1307>